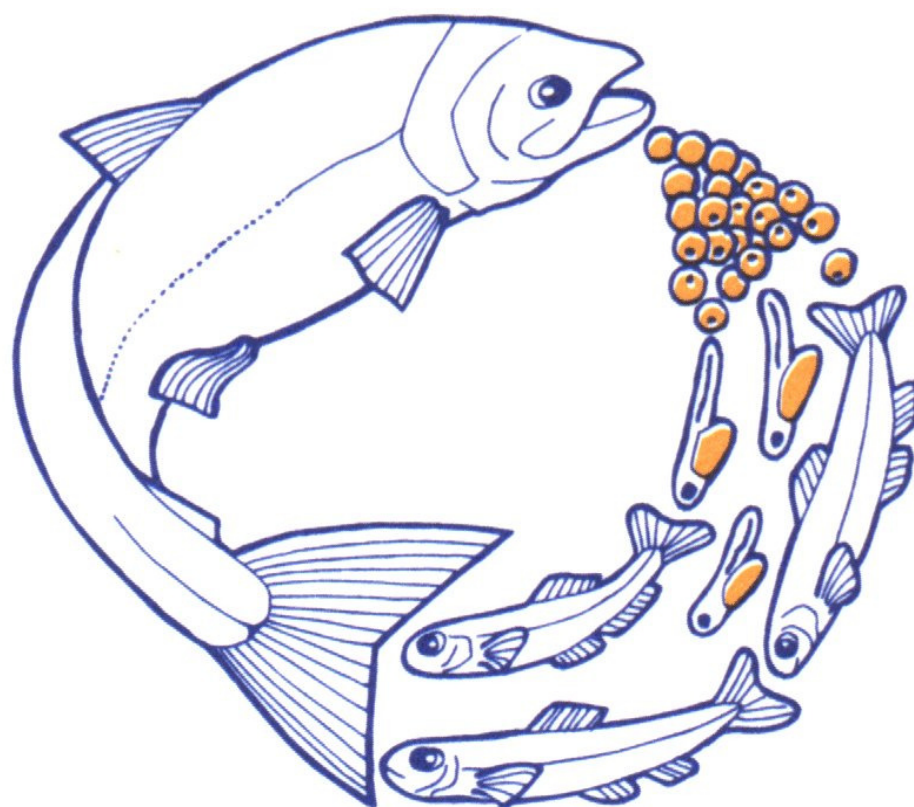

DCV

Danmarks Center for Vildlaks

Aktivitetsrapport

2012

Danmarks Center for Vildlaks

Aktivitetsrapport
2012

Forord

Denne aktivitetsrapport er ment som information om Danmarks Center for Vildlaks (DCV) forskellige aktiviteter, samt som afrapportering til myndighederne i forbindelse med tilladelser opnået i 2012 eller tidligere. Den beskriver mængden af laks og ørreder, der sættes ud, udsætningslokaliteterne, indfangning og afstrygning af moderfisk samt beholdningen af fisk til udsætning. Desuden er der en kort beskrivelse af de øvrige aktiviteter som DCV har beskæftiget sig med i 2012. Yderligere information kan fås ved at rette henvendelse til Danmarks Center for Vildlaks via e-post: dcv@vildlaks.dk eller telefon: 86 44 72 98. Generelle informationer om DCV kan ses på internetadressen www.vildlaks.dk.

Danmarks Center for Vildlaks består af to afdelinger: DCV-Randers og DCV-Skjern. Hos DCV-Randers produceres lakseungfisk til udsætning i Gudenåen og Storåen samt til diverse tyske vandløb. Derudover er der en mindre produktion af aborre-sættefisk. Hos DCV-Skjern produceres lakse- og ørredungfisk til udsætning i Skjern Å systemet samt lakseungfisk til de øvrige vestvendte jyske laksevandløb.

Udover produktion af udsætningsfisk deltager DCV også i forskellige fiskeribiologiske undersøgelser, samt forsøgsopdræt hovedsageligt i samarbejde med DTU Aqua og Biologisk Institut ved Syddansk Universitet. Desuden bidrager DCV aktivt med rådgivning omkring udsætningsplaner.

DCV udfører også konsulentopgaver på vandløbsområdet, eks. projektering af vandløbsrestaurering, effektundersøgelser, bestandsundersøgelser m.m.

Tak til sponsorer og bidragsydere, foruden DCV ikke ville være i stand til at ophjælpe og sikre den danske laksebestand.

Indholdsfortegnelse

DANMARKS CENTER FOR VILDLAKS	1
FORORD	2
1. UDSÆTNINGER	4
1.1 DCV-RANDERS	4
1.2 DCV-SKJERN	6
1.3 EKSPORT TIL TYSKLAND	7
2. FANGST AF LAKS OG ØRRED	8
2.1 GUDENÅEN – INDFANGNING AF LAKSEMODERFISK	8
2.2 GUDENÅEN – LYSTFISKERFANGST	8
2.3 SKJERN Å – INDFANGNING AF LAKSEMODERFISK	9
2.4 SKJERN Å – LYSTFISKERFANGST	10
2.5 VARDE Å – LYSTFISKERFANGST	10
2.6 RIBE Å – LYSTFISKERFANGST	10
3. INDLÆGNING AF MODERFISK	11
3.1 INDLÆGNING - GUDENÅEN	11
3.2 INDLÆGNING - STORÅEN	11
3.3 INDLÆGNING – SKJERN Å, VARDE Å & RIBE Å	12
4. AFSTRYGNING AF MODERFISK	15
4.1 DCV-RANDERS	15
4.2 DCV-SKJERN	15
5. BEHOLDNING AF FISK	16
5.1 DCV-RANDERS	16
5.2 DCV-SKJERN	16
6. ØVRIGE AKTIVITETER	17
6.1 VANDLØBSRÅDGIVNING	17
6.2 AKTIVITETER I TYSKLAND	19
6.3 MÆRKNINGSUNDERSØGELSER MED FINNEKLIP, CODED WIRE TAGS OG PANJET	19
6.4 OPDRÆT AF ABORRER	21
7. PERSONALE	22

1. Udsætninger

1.1 DCV-Randers

Der blev i 2012 udsat 43.000 1-års laksesmolt af vestjysk oprindelse i Gudenåen nedstrøms Tangeværket. Den vestjyske stamme, er i denne sammenhæng, afkom af laks fra Storåen, der grupperer med Skjern Å stammen i en dna-test. Udover 1-års smoltene, blev der udsat 40.700 stk. yngel og 33.800 stk. ½-års laks. Den samlede lakseudsætning i Gudenåen var på 117.500 stk. Dato og lokalitet for udsætningerne fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Lakseudsætninger i Gudenåen 2012.

Dato	Type	Stamme	Lokalitet	Antal
10. april	1-års smolt	Vestjysk	Ulstrup	8.888
10. april	1-års smolt	Vestjysk	Langå	7.777
11. april	1-års smolt	Vestjysk	Bjerringbro	19.335
13. april	1-års smolt	Vestjysk	Randers	7.000
18. juli	Yngel	Vestjysk	Mellem Bjerringbro og Stevnstrup	40.700
8. august	½-års ungfisk	Vestjysk	Langå	10.500
17. august	½-års ungfisk	Vestjysk	Ulstrup	13.300
8. oktober	½-års ungfisk	Vestjysk	Ulstrup	10.000

Der blev leveret 37.000 stk. 1-års laks og 16.000 stk. ½-års laks til udsætning i Storåen. Disse laks blev produceret, efter aftale med Holstebro og Omegns Fiskeriforening på moderfisk indfanget i Storåen i 2010 og 2011. 1-års fiskene blev mærket med fedtfinneklip og wiretag i næsebrusken og ½-års fiskene blev mærket med fedtfinneklip.

Til DTU Aqua blev der leveret 950 Laksesmolt af vestjysk afstamning til div. mærkningsforsøg. Heraf blev de 400 anvendt til forsøg til bestemmelse af bl.a. mærkehold (PIT) hos DCV. De øvrige 550 blev anvendt til feltforsøg.

Biologisk Institut ved Syddansk Universitet udførte fysiologiske forsøg hos DCV, hvor der indgik 320 laksesmolt af vestjysk afstamning.

Desuden blev der leveret 500 ½-års fisk af Ätran-stammen og 500 ½-års fisk af vestjysk afstamning til DTU Aqua (veterinærinstituttet) til veterinære forsøg.

1.2 DCV-Skjern

Der blev i 2012 udsat i alt 244.000 stk. ½-års og 169.950 stk. 1-års laks fra DCV-Skjern.

Fordelingen mellem vandløbene er vist i tabel 2.

Tabel 2. Lakseudsætninger fra DCV-Skjern 2012.

Vandløb	½-års	1-års
Skjern Å + tilløb	75.000	82.450
Varde Å	49.000	25.380
Sneum Å	35.000	0
Kongeåen	20.000	21.000
Ribe Å	40.000	40.000
Brede Å	5.000	0
Vidå	20.000	5.000
Total	244.000	174.830

Da bestanden af oprindelige ørreder i Skjern Å systemet er meget lille, har det ikke været muligt at indsamle tilstrækkelige moderfisk til en forsvarlig produktion af udsætningsfisk. Samtidig har der været store omkostninger, både økonomisk og veterinært, ved at drive ørredgenbanken. DCV har derfor besluttet ikke at producere ørreder til udsætning, og har kun udsat 5.000 ørredyngel i 2012 jf. tabel 3.

Tabel 3. ørredudsætninger fra DCV-Skjern 2012.

Vandløb	Antal yngel
Påbøl Bæk	2.000
Muldbjerg Bæk	1.000
Von Å	2.000
Total	5.000

1.3 Eksport til Tyskland

Leveringer af lakseyngel og -ungfisk fra DCV til udsætninger i tyske vandløb i 2012, er vist i tabel 4.

Tabel 4. Antal lakseungfisk leveret til udsætning i Tyskland i 2012.

Type	Stamme	Antal	Vandsystem
Yngel	Ätran	213.000	Rhinen
½-års	Ätran	150.000	Rhinen
1-års	Vestjysk	20.000	Weser
1-års	Vestjysk	6.000	Treene
Yngel	Vestjysk	30.000	Weser
½-års	Vestjysk	46.000	Elben
½-års	Vestjysk	48.500	Weser

Der blev i alt eksporteret 243.000 stk. yngel, 26.000 stk. 1-års fisk og 244.500 stk. ½-års ungfisk til tyske vandløb i 2012.

2. Fangst af laks og ørred

2.1 Gudenåen – indfangning af laksemoderfisk

Elfiskeriet efter laksemoderfisk foregik i samarbejde med Bjerringbro Sportsfiskerforening, Langå Sportsfiskerforening samt Randers Sportsfiskerklub, og fandt sted mellem Tangeværket og Langå. Der blev elfisket den 2., 4., 9., 10., 11, 23., 24., 25. og 30. oktober samt den 1. november. Fangsten er vist i tabel 5.

Tabel 5. Samlet fangst ved elfiskeri i 2012.

	Antal	Gennemsnitslængde
<u>Ätran</u>		
Hunner	65	75,9 cm
Hanner	61	67,8 cm
<u>Vestjysk</u>		
Hunner	14	84,6 cm
Hanner	5	67,0 cm

Der blev i alt fanget og hjembragt 145 laks fra Gudenåen, fordelt på 126 af Ätran stammen og 19 af vestjysk afstamning. Det er markant færre end i 2011, hvor der blev fanget 202 laks.

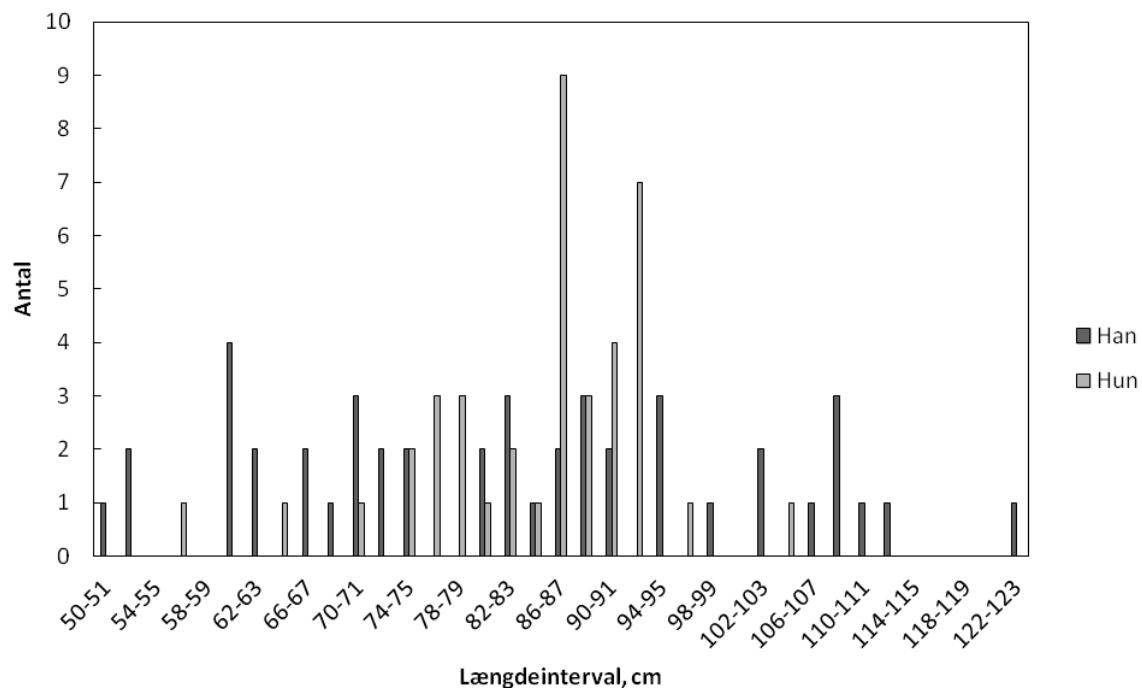
2.2 Gudenåen – lystfiskerfangst

Medlemmer af Bjerringbro og Omegns Sportsfiskerforening har pligt til at oplyse om fangster af laks til foreningen. Indberetningerne på <http://www.bjerringbro-sportsfisker.dk> viser at lystfiskere i 2012 fangede 230 laks i Gudenåen mellem Tangeværket og Åbro. Medlemmer af Langå Sportsfiskerforening har frivilligt indberettet fangst af 35 laks i 2012 (<http://www.langaa-sf.dk/>). Steffen Toft Jensen fra Bjerringbro Sportsfiskerforening har estimeret at den samlede fangst af laks i Gudenåen nedstrøms Tangeværket i 2012 var på ca. 1.200 stk. (pers medd.).

2.3 Skjern Å – indfangning af laksemoderfisk

Laks

Der blev ved elfiskeri i Skjern Å-systemet, fanget og hjembragt 85 laks, fordelt på 40 hunner og 45 hanner. Længdefordelingen er vist på figur 1.

Figur 1. Længdefordeling af laks fanget ved elfiskeri i Skjern Å 2012.

2.4 Skjern Å – lystfiskerfangst

Lystfiskere ved Skjern Å har pligt til at rapportere om fangster af laks og havørreder til Skjern Å Sammenslutningen. I 2012 blev der i sammenslutningen registreret 1.214 laks, hvoraf 897 blev genudsat og 467 havørreder (301 genudsat). Det er 4 % færre laks end i 2011, hvor 1.264 laks blev indberettet, men 61 % flere havørreder. I 2011 blev der indberettet 290 havørreder.

2.5 Varde Å – lystfiskerfangst

Lystfiskere ved Varde Å fangede i 2012 i alt 451 laks, hvoraf 318 blev genudsat (http://www.varde-sportsfiskerforening.dk/list_reports.php?v=1).

2.6 Ribe Å - lystfiskerfangst

Lystfiskere ved Ribe Å fangede i 2012 i alt 302 laks, hvoraf 238 blev genudsat (http://www.ribeaasystemet.dk/fish_rapport_view.php).

3. Indlægning af moderfisk

3.1 Indlægning - Gudenåen

I efteråret 2012 blev der hjembragt 145 laks fra Gudenåen fanget vha. elfiskeri. Fordelingen på stamme og køn er vist i tabel 6.

Tabel 6. Indlagte laks fra Gudenåen 2012. Døde betegner de laks, der omkom før afstrygningstidspunktet. Benyttede fisk betegner det antal laks, der er afstrøget for kønsprodukter.

	Indlagt	Døde	Ej strøget	Benyttede fisk
Ätran				
Hunner	65	15	1	49
Hanner	61	8	0	53
Total	126	23	1	102
Vestjysk				
Hunner	14	7	0	7
Hanner	5	2	0	3
Total	19	9	0	10

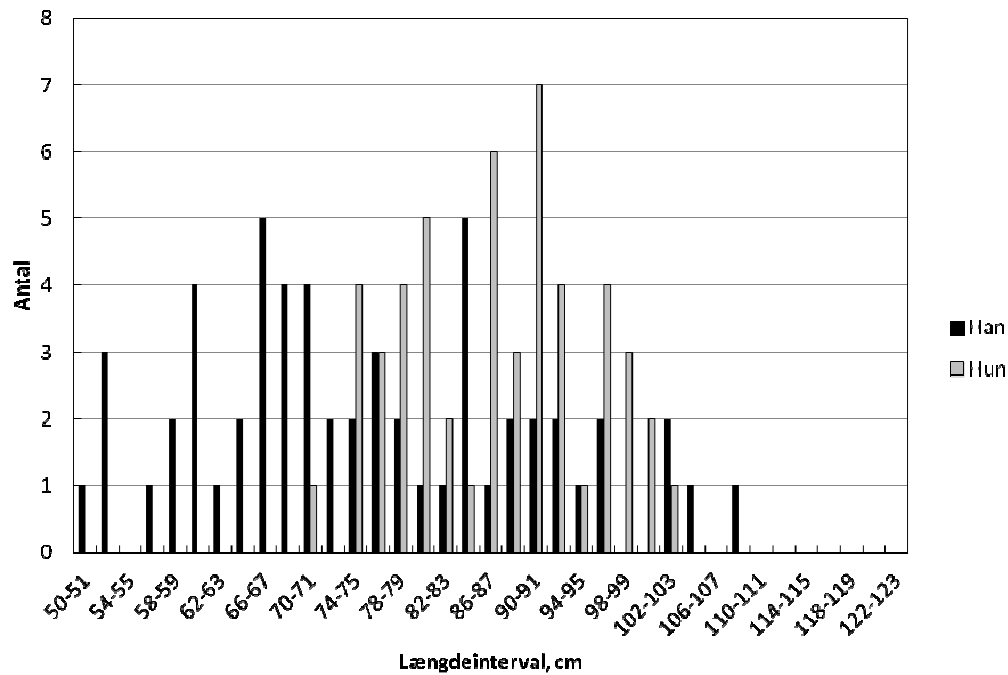
Af de 145 indlagte laks døde 32 (22 %) før afstrygningstidspunktet. Det er forholdsvis flere end i 2011, hvor 20 % døde.

Der blev udtaget en vævsprøver fra 20 afstrøgne hunlaks (repræsentativ stikprøve), til test for BKD og virussygdomme. Alle prøverne blev fundet fri for BKD og virus

3.2 Indlægning - Storåen

I 2012 blev der indlagt 108 laks fra Storåen. I tabel 7 er vist fordelingen af køn hos laks indlagt fra Storåen. På figur 4 er vist længdefordelingen af laks indlagt fra Storåen.

To hanner, svarende til 2 % af det samlede antal, døde før afstrygning.

Figur 2. Længdefordeling af laks indlagt fra Storåen 2012.

Tablet 7. Indlagte laks fra Storåen 2012. Døde betegner de 2 hanlaks, der døde før afstrykningstidspunktet. Benyttede fisk betegner det antal laks, der er afstrøget for kønsprodukter. Ej strøget, er en hun der ikke var moden den 3. jan 2013 og derfor blev genudsat.

	Indlagt	Døde	Ej strøget	Benyttede fisk
Hunner	51	0	1	50
Hanner	57	2	0	55
Total	108	2	1	105

Der blev udtaget en vævsprøve fra samtlige afstrøgne hunlaks fra Storåen, til test for BKD og virussygdomme. Alle prøverne blev fundet fri for BKD og virus

3.3 Indlægning – Skjern Å, Varde Å & Ribe Å

Til DCV-Skjern blev der hjembragt 85 laks fra Skjern Å, fordelt på 40 hunner og 45 hanner. én hunlaks og seks hanlaks fra Skjern Å døde inden afstrykningstidspunktet.

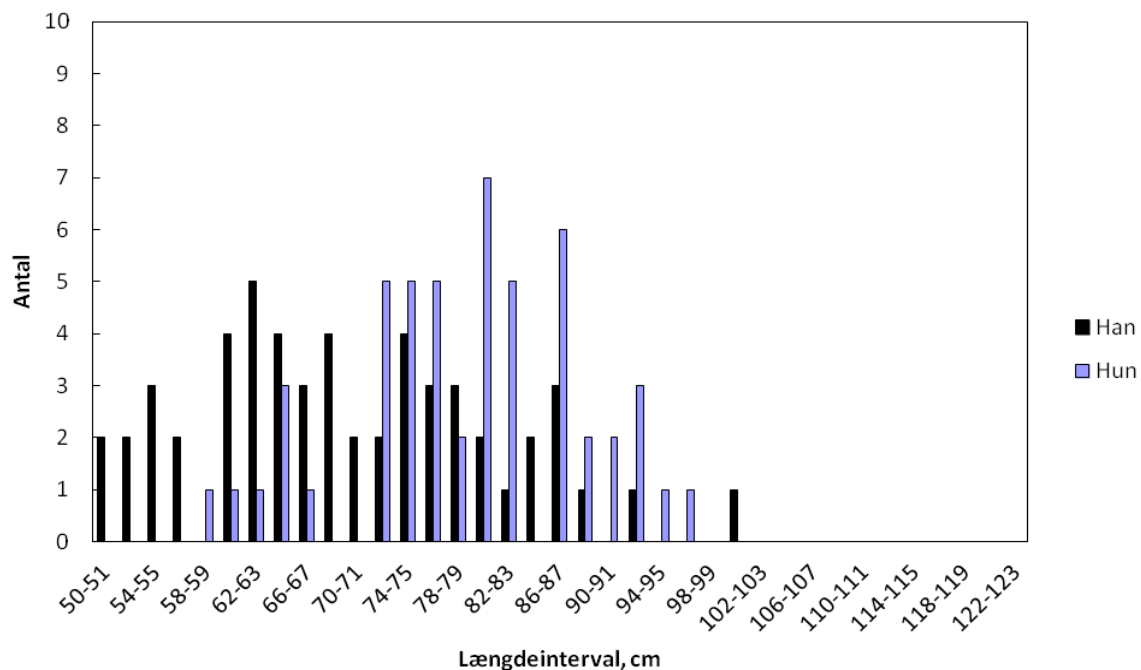
Fra Varde Å blev der afhentet 105 laks (51 hunner og 54 hanner) og fra Ribe Å 105 laks (50 hunner og 55 hanner) til DCV-Skjern. Antallet af laks fra Varde samt Ribe Å, der døde eller var udleget inden afstrygning fremgår af tabel 8.

Tabel 8. Laks indlagt fra Skjern Å, Varde Å og Ribe Å i 2012. Udleget/ej strøget er udlegede fisk samt fisk kasseret af veterinære årsager eller pga. mistanke om undsluppet opdrætslaks.

Vandløb	Hunner			Hanner		Sum
	Afstrøget	Døde/ej strøget	Udleget/ej strøget	Afstrøget	Døde/ej strøget	
Skjern Å	39	1	0	40	5	85
Varde Å	44	3	4	49	5	105
Ribe Å	49	1	0	50	5	105

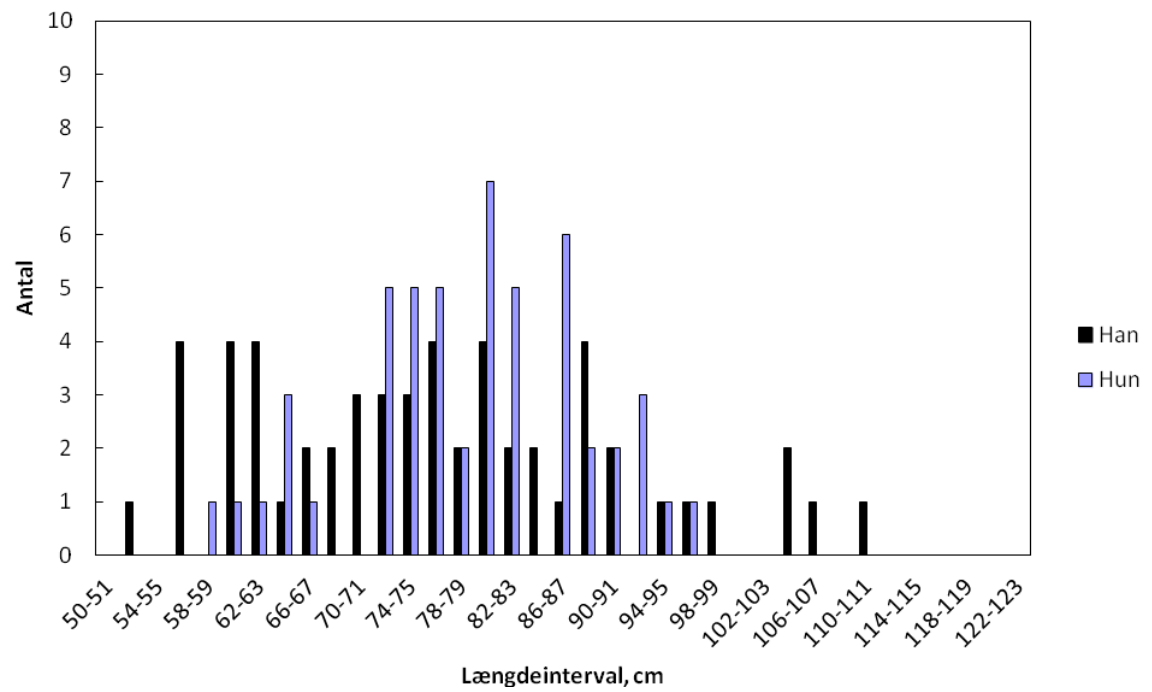
Der blev udtaget en vævsprøve fra samtlige afstrøgne hunlaks, til test for BKD og virussygdomme. Alle prøverne blev fundet fri for BKD og virus

Længdefordelingen på laks fra Varde Å er vist på figuren herunder.

Figur 3. Længdefordeling af laks fanget ved elfiskeri i Varde Å 2012.

Længdefordelingen på laks fra Ribe Å er vist på figuren herunder.

Figur 4. Længdefordeling af laks fanget ved elfiskeri i Ribe Å 2012.

4. Afstrygning af moderfisk

4.1 DCV-Randers

I efteråret 2012 blev der hos DCV-Randers i alt afstrøget 360 laks: 112 stk. hjembragt fra Gudenåen, 105 hjembragt fra Storåen samt 143 stk. opdrættede laks (genbank). I tabel 9 er vist antal afstrøgne laks fordelt på stammer og vandløb.

Tabel 9. Afstrygning 2012 hos DCV-Randers fordelt på stammer og vandløb. Æg er ægvolumet i liter. Genbank er afkom af vildlaks opdrættet til kønsmodenhed.

Stamme	Gudenåen			Storåen			Genbank		
	Hun	Æg vol. (l)	Han	Hun	Æg vol. (l)	Han	Hun	Æg vol. (l)	Han
Ätran	49	41,6	53	-	-	-	77	37,9	66
Vestj.	14	6,8	3	50	68,6	55	-	-	-
Total	63	48,4	56	54	56,6	55	77	37,9	66

4.2 DCV-Skjern

Hos DCV-Skjern blev der i alt afstrøget 271 laks fordelt på 86 fra Skjern Å, 96 fra Varde Å og 94 fra Ribe Å. Fordelingen og ægudbyttet er vist i tabel 10.

Tabel 10. Laks afstrøget 2012 ved DCV-Skjern.

Vandløb	Hunner	Hanner	Æg-vol. (l)
Skjern Å	39	40	50
Varde Å	44	49	44
Ribe Å	49	50	47
Total	132	139	141

5. Beholdning af fisk

5.1 DCV-Randers

Beholdningen af laks per 31. december 2012 hos DCV-Randers fremgår af tabel 11.

Tabel 11. Beholdning af laks hos DCV-Randers per 31. december 2012.

Stamme	Ungfisk (til udsætning)	Avlsfisk (genbank)
Ätran	30.000	6.400
Vestjysk/Storå	208.000	0
Total	238.000	6.400

Antallet af ungfisk opfylder efterspørgslen til udsætning.

5.2 DCV-Skjern

Beholdningen af laks og ørreder per 31. december 2012 hos DCV-Skjern fremgår af tabel 12.

Tabel 12. Beholdningen af laks og ørreder hos DCV-Skjern per 31. december 2012.

Stamme	Avlsfisk (genbank)	Ungfisk (til udsætning)
Laks/Skjern Å		108.000
Laks/Varde Å		92.350
Laks/Ribe Å		90.000
Laks/Sum		290.350

Beholdningen af laks opfylder behovet til udsætningsplanen.

6. Øvrige aktiviteter

6.1 Vandløbsrådgivning

Vandløbsrådgivningen havde i 2012 opgaver indenfor:

- Effektundersøgelser på gydebanker i Skjern Å og Vorgod Å for Naturstyrelsen.
- Fiskeundersøgelserprogrammer for Ringkøbing-Skjern Kommune, Ikast-Brande Kommune, Vejle Kommune og Naturstyrelsen Midtjylland
- Databasearbejde WinBio
- Projektering og udførelse af vandløbsforbedringer for fiskeplejen, kommuner og private.
- Formidlingsopgaver (rundvisninger m.m.)

Vandløbsforbedrende opgaver:

DCV projekterede fire vandløbsrestaureringsprojekter i fiskeplejeregion for Skjern Å Sammenslutningen (SÅS) i 2012 (tabel 13), og ét projekt i Hover Å for Ringkøbing og Omegns Lystfiskerforening (ROS).

Tabel 13. Vandløbsrestaureringsprojekter med udlægning af grus i 2012.

Vandløb	Grus m ³
Kjelstrup Bæk (SÅS)	73
Påbøl Bæk (SÅS)	750
Herborg Bæk (SÅS)	260
Simmelbæk (SÅS)	357
Hover Å (ROS)	125

Derudover har DCV udført projektering af gydebanker samt udplantet vandplanter i restaurerede vandløb.

Fiskeundersøgelser:

- Der blev i 2012 lavet kvantitative og kvalitative fiskeundersøgelser i en række vandløb i Ringkøbing-Skjern og Ikast-Brande Kommuner, bl.a. som opfølgning på vandløbsrestaureringer, men også som referenceundersøgelser forud for vandløbsforbedrende tiltag i vandplanregi.
- DCV udførte NOVANA-fiskeundersøgelser i vandløb i Midt- og Vestjylland for Naturstyrelsen.
- DCV udførte fiskeundersøgelser for DTU i forbindelse med bestandsundersøgelser af Varde Å laksen i november 2012.
- Effektundersøgelserne på laksebestanden i Gudenåen ved Ulstrup for Favrskov Kommune blev fortsat i 2012.
- Der blev lavet undersøgelser af fiskebestanden i øvre Skjern Å for Vejle Kommune.
- Der blev lavet effektundersøgelser på fiskebestande samt registrering af fysiske forhold på nyetablerede og restaurerede gydebanker i Vorgod Å og Skjern Å for Miljøministeriet/Naturstyrelsen.
- DCV udførte elfiskeri i formidlings-øjemed i Vorgod Å, Fjederholt Å og Karstoft Å for Herning Kommune.

Andre opgaver:

Grødeskæring Kjelstrup Bæk, formidling af salg af elfiskeudstyr samt introduktionskursus, databearbejde i WinBio for kommuner, foredragsvirksomhed.

6.2 Aktiviteter i Tyskland

DCV har et tæt samarbejde med flere tyske myndigheder og interesseorganisationer, og rådgiver omkring driften af et mindre opdrætsanlæg i Nordtyskland umiddelbart syd for Hannover, i byen Gronau. Faciliteterne fungerer primært som demonstrationsanlæg samt transit lokalitet for udsætninger fra DCV i det nordtyske område. Desuden er DCV involveret som konsulent i opførelsen af et opdrætsanlæg til udsætningsfisk i Nordrhein-Westfalen i Tyskland.

6.3 Mærkningsundersøgelser med finnekliptags, coded wire tags og panjet

Danmark

Som led i en generel plan om mærkning af alle udsætningsfisk blev samtlige ½-års laks (75.000) udsat i Skjern Å systemet, mærket ved bortklipping af fedtfinnen. Samtlige 1-års laks (82.450) udsat i Skjern Å systemet, blev mærket ved bortklipping af fedtfinnen og med wire tag i næsebrusken. Samtlige ½-års laks (40.000) udsat i Ribe Å blev mærket ved bortklipping af fedtfinnen, og samtlige 1-års laks (40.000) udsat i Ribe Å blev mærket ved bortklipping af fedtfinnen samt mærkning med wire tags i næsebrusken. Samtlige ½-års laks udsat i Storåen (16.000) blev mærket ved bortklipping af fedtfinnen, og samtlige 1-års fisk udsat i Storåen (37.000) blev mærket ved bortklipping af fedtfinnen samt mærkning med wire tags i næsebrusken.

I forbindelse med en større bestandsundersøgelse blev der i sommeren 2012 mærket 150.000 stk. sætteål med wire tags. Opgaven blev udført for DTU Aqua.

Tyskland

Til udsætning i efteråret 2012 i Sieg, et større tilløb til Rhinen, blev der mærket 150.000 ½-års laks af Ätran stammen ved bortklipping af fedtfinnen. 46.000 ½-års laks af den vestjyske stamme blev mærket med bortklipping af fedtfinnen. Disse blev udsat i efteråret 2012 i

Stepenitz, et tilløb til Elben. Til vandløbet Nuthe, ligeledes et tilløb til Elben, blev der mærket 19.000 ½-års fisk (vestjysk afstamning) ved bortklipping af venstre bugfinne.

6.4 Opdræt af aborrer

I 2012 blev der produceret aborre sættefisk fra en forårs- og efterårsgydning. Efterårsgydningen har foreløbig vist sig at være den mest succesfulde. Der er dog stadig uløste problemstillinger i de forskellige faser af opdrættet, der skal løses før produktionen bliver stabil. Den samlede beholdning af aborre-moderfisk samt aborre yngel hos DCV-Randers fremgår af nedenstående tabel 14. DCV-Randers vil i 2013 fortsætte forsøgsopdrættet af aborre yngel.

Tabel 14. Beholdning af aborre hos DCV-Randers per 31. december 2012.

	Antal hanner & hunner
Modfisk	1.530
Yngel	410.000

7. Personale

Det faste personale bestod i 2012 af:

Gert Holdensgaard, administrerende direktør.

Kim Iversen, vandløbsbiolog.

Søren T. Thomassen, produktionsleder.

Søren Larsen, fiskemester i Skjern.

Marc Skovby Petersen, fiskeassistent i Skjern.

Janus Lysdal, Fiskemester, Randers.

Carsten Staal, produktionsmedarbejder, Skjern.

John Andersen, produktionsmedarbejder, Randers.

Maria Kaspersen, biolog, Randers.